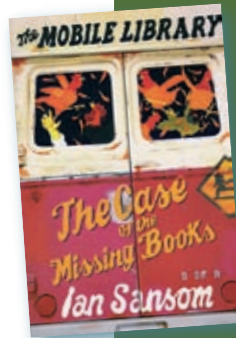

Cultuurhoeder op detectivepad

Ian Sansom heeft zojuist deel 4 voltooid van *The Mobile Library*, een reeks die speelt op het Noord-Ierse platteland, met in de hoofdrol de bibliothecaris en detective-tegen-wil-en-dank Israel Armstrong. Een gesprek met de Britse schrijver, literaire criticus en bibliofiel.

The Mobile Library - The Case of the Missing Books

De jonge, lichtelijk neurotische bibliothecaris Israel Armstrong vervuilt zijn leven als medewerker van een discountboekhandel in Londen voor wat hij denkt dat een glanzende carrière zal worden als vestigingshoofd van de bibliotheek in Tumdrum. Daar in het noordelijkste noorden van Noord-Ierland ziet hij zich geconfronteerd met een gesloten bibliotheek en de opgave om als ondersteuningsfunctionaris spreidingsbeleid de bibliobus nieuw leven in te blazen. Dat gaat niet zo simpel,

omdat de complete collectie verdwenen is, maar Armstrong geeft niet op, ondanks zijn heimwee naar een espresso, het gebrek aan een fatsoenlijke plattegrond van zijn werkgebied en de ondoorgrondelijke gedragingen van zijn nieuwe plaatsgenoten. Sansom boorde volgens *The Times* een 'rijke komische ader' aan met deze gegevens en zet Armstrong nu al vier boeken lang aan het werk als een van de meest onwaarschijnlijke detectives in de literatuur. Delen 1 en 2 van de serie zijn onlangs in het Duits vertaald. Ian Sansom is opgeleid aan de universiteiten van Oxford en Cambridge en schreef behalve *The Mobile Library* reeks onder meer *The Truth About Babies* (2002) en *Ring Road* (2004). Hij is initiator en uitgever van het tijdschrift *The Enthusiast* en schrijft literaire kritieken voor *The Guardian*, *The London Review of Books* en *The Spectator*. Op zijn website (www.iansansom.net) staan onder andere zijn literaire kritieken, inleidingen op zijn werk (omdat deze, naar Sansom schrijft, bij plaatsing voorin het boek volgens zijn vrouw en uitgever de lezer afschrikken) en mooie observaties over bibliotheken, zoals 'The great truth and beauty of a public library is that you don't own the books: they, briefly, own you'. Sansom woont sinds zes jaar met zijn gezin in Noord-Ierland, waar *The Mobile Library* zich afspeelt.

Mr. Sansom, u bent zelf een relatieve nieuwkomer in Noord-Ierland, net als uw hoofdpersoon Israel Armstrong, die daar niet bepaald met open armen ontvangen wordt. Hielp het schrijven u met een eigen cultuurshock om te gaan?
'In *The case of the missing books* gaat het vooral om verbanning en om mensen die op een of andere manier ergens niet op hun plaats zijn. Zoiets tref je niet alleen in een bibliobus aan, maar is een universeel verschijnsel. Ik wilde geen boek schrijven over kleine dorpjes en het was ook niet de insteek om mijn ervaringen op een rijtje te krijgen. Bij literatuur gaat het er juist om, een bepaald onbehagen te veroorzaken bij de lezers en ook bij jezelf.'

Poort naar de wereld

Hoe kwam u er op een bibliobus tot decor van een roman te maken?

'Ik wilde altijd al over bibliotheken schrijven, maar als dat een bibliotheek is die gewoon ergens staat te staan, loop je de kans dat dat tamelijk saai wordt. Toen heb ik gedacht: als ik het voor elkaar krijg dat die bibliotheek zich door landschappen beweegt, kunnen daar ontmoetingen ontstaan... Ik ben nu bezig met mijn vierde boek en de potentiële verhaallijnen zijn onuitputtelijk.'

Vanwaar dan de wens om over bibliotheken te schrijven?

'Ik ben er min of meer opgegroeid. Thuis waren er geen boeken aanwezig en als kind was ik om te lezen, net als de hele buurt, op de bibliotheek aangewezen. Die vormde voor mij een reddingsboei, een poort naar de wereld en ik vond het een geweldige, opwindende plaats. Ik ben schrijver geworden doordat ik naar de bibliotheek ging, ik kan het niet anders stellen. Het is nog steeds zo, waar ik ook heenga, dat ik de bibliotheek bezoek en natuurlijk kom ik er om lezingen te geven en om research te plegen. Als ik hier uit het raam kijk, zie ik onze Carnegiebibliotheek, een van de vele honderden die rond de eeuwwisseling naar de twintigste eeuw in Engeland zijn verzezen. Wij hebben ons huis gekocht vanwege die ligging.'

Hoe kijkt u aan tegen het slag mensen dat er werkt?

'Voor mij bevinden bibliothecarissen zich aan de grenzen van de cultuur, ze zijn de hoeders ervan. Ze hebben een

ogenschijnlijk normale baan, die een hoop dingen behelst die andere mensen in hun werk ook tegenkomen en daarnaast hebben ze iets magisch: de sleutel tot een enorme hoeveelheid kennis. Als schrijver kun je met dat gegeven spelen en er veel inspiratie uit putten.'

Cultuurhoeder

U schrijft literaire kritieken, toevallig ook nog eens voor The Guardian oftewel beschermer. Bent u zelf ook zo'n cultuurhoeder?

'Dat is zeker het geval! Naast het schrijven van boeken is een van mijn belangrijkste bezigheden het introduceren van boeken en ideeën bij de lezers van een aantal bladen. Dat is een tamelijk serieuze bezigheid, die je ook in die hoek zou kunnen plaatsen.'

Een criticus heeft misschien wel wat meer aanzien?

'Niet naar mijn mening! Sterker nog, als ik het opnieuw kon doen, zou ik misschien wel bibliothecaris willen zijn. Het is een manier om in nauw contact met boeken te staan en er zijn er dan ook velen, bijvoorbeeld de dichter Philip Larkin, die hun schrijven gecombineerd hebben met een baan als bibliothecaris. Wat me bijzonder prettig lijkt aan werken in een bibliotheek, is het feit dat iedereen er komt, van daklozen tot zeer welgestelden. Het is een microkosmos en je weet nooit wie er het volgende moment binnen zal wandelen.'

Linda Wei, de cheffin van Israel Armstrong, zegt op een bepaald moment pompeus: dit is geen bibliobus maar een mobiel educatiecentrum. Hoe kijkt u aan tegen de veranderingen in dienstverlening van bibliotheken?

'Ik wilde het conflict dramatiseren tussen Israel, die zich

bibliotheken graag voorstelt als plaatsen waar je boeken leent, en Linda Wei, die ze ziet als plekken waar klanten voorzien worden van kennis en informatie. Stiekem ben ik het eens met Linda's zienswijze: mensen moeten toegang hebben tot kennis. Daarvoor zijn boeken lange tijd een effectieve techniek geweest en dat zullen ze ook wel blijven, maar er zijn daarnaast heel goede nieuwe technologieën gekomen.'

Is er vanuit de Engelse bibliotheekwereld belangstelling voor uw reeks?

'Jazeker, vooral de mobiele bibliotheekwereld is erg gespitt op het boek. Zo heb ik tot mijn plezier de prijzen voor de beste bus, techniek en chauffeur mogen uitreiken op de *mobile meet*, het jaarlijkse treffen van bibliobussen.'

Hoe staan de Engelse openbare bibliotheken er naar uw mening voor?

'Die houden aardig tred met de grote veranderingen op informatiegebied en de bijbehorende vraag. De betrokkenheid vanuit de overheden is sterk. De bibliotheek hier is onlangs enorm uitgebreid, met een pc-park én veel meer boeken. Dat hebben ze met publieke middelen en sponsoring voor elkaar gekregen.'

U houdt het allemaal behoorlijk bij voor iemand die niet in het vak zit!

'Ik heb bijvoorbeeld ook een aantal artikelen geschreven over opbergen en catalogiseren en de technische aspecten die daarbij komen kijken. Ik ben simpelweg enorm geïnteresseerd in de boekcultuur met alles eromheen.'

Tekst: Anne Hottenhuis

Foto: